پێویستی ڕاستگۆیی و دڵسۆزی لە كڕین و فرۆشتنەكاندا

لسماحة الشيخ عبدالعزيز بن عبدالله بن باز – رحمه الله –

وەرگێڕانی: م/ عبدالوالی عبدالرحيم علی القزلجی

=====================================

لەبڵاوكراوەكانی

ماڵپەڕی بەهەشت

www.ba8.org

islam_kurd_ba8@yahoo.com

07701517378

عێراق - كوردستان - كەلار

هەمیشە لەگەڵمان بن بۆ بەرهەمی نوێ

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله, والصلاة والسلام على رسول الله وعلى آله وصحبه ومن والاه.

له پاشاندا: له ڕاستیدا خوای گەورە لەسەر موسڵمانانی پێویست کردووە کە ڕاستگۆ و دڵسۆز بن لـە هـەموو کـڕینو فرۆشـتنەکاندا، وە درۆ کردن وفێڵ کردن و خیانەتی لەسەر حەرام کردوون, ئەمەش تەنها لەبەر ئەوەیە کە لە ڕاسـتگۆیی و دڵـسۆزیی و گێڕانـەوەی سپاردەکاندا خێرو چاکەی کۆمەڵگای تێدایە هەروەها هاریکاری کردنی بەسود لـەنێوان تاکەکانیـدا، وە ڕزگـار بـوون لـە سـتەمکاری هەندێکیان لە هەندێکیان وە دەست درێژی کردنی هەندێکیان بۆ سەر هەنـدێکیان, وە بـە هـۆی ئـەوەی کـە فێـڵ کـردنو خیانـەتو درۆکردن خراپکردنی کاروباری کۆمەڵگەی تێدایەو دەبێتە هۆی ئەوەی کە هەندێکیان ستەم لـە هەنـدێکیان بکـەن وە دەبێتـە هـۆی بردنـی مـاڵ و سـامان بـە ناحـەق، وە دروسـت بـوونی ڕق و کینـە لەیـەکترو دوورکەوتنـەوە لـەنێوان کۆمـەڵگادا, هـەر بۆیـە لـە فەرموودەیەکی صەحیحی پێغەمبەردا ﷺ هاتوە کە فەرموویەتی:

(الدين النصيحة ثلاثا، قلنا لمن؟ قال لله ولكتابه ولرسوله ولأئمة المسلمين وعامتهم)[١].

واتە: دین هـەمووی ئامۆژگاریـە، وتمـان بـۆ کـێ ئـەی پێغەمبـەری خـوا ﷺ فـەرمووی: بـۆ خـوای گـەورەو بـۆ قورئانەکـەی وە بـۆ نێردراوەکەی وە بۆ پێشەوای موسڵمانان وە بۆ خەڵکی بە گشتی.

وە لە هەردوو صەحیحەکەدا (واتە بوخاری و موسلیم) لە جەریری کوڕی عەبدوڵای بەجەلیـەوە دەفـەرموێت: (بايعت رسـول الله صلى الله عليه وسلم على إقام الصلاة وإيتاء الزكاة والنصح لكل مسلم)[٢].

واتە: پەیمانم دا بە پێغەمبەر ﷺ لەسەر ئەنجامدانی نوێژەکان وە پێدانی زەکات وە ئامۆژگاری کردن بۆ هەموو موسڵمانێك.

وە هەر لە هەردوو صەحیحەکەدا هاتووە لە حەکیمی کوڕی حیزام رضي الله عنه فەرموویـەتی: پێغەمبـەری خـوا ﷺ فەرموویـەتی: (البيعـان بالخيار ما لم يتفرقا فإن صدقا وبينا بورك لهما في بيعهما وإن كتما وكذبا محقت بركة بيعهما)[٣] . واتـە: کڕیـارو فرۆشـیار سەرپـشکن لـە ڕازی بوون یان پەشیمان بوونەوە تا لەیەك جیانەبوونەتەوە, وە ئەگەر لە کڕینو فرۆشـتنەکەیاندا ڕاسـتگۆ بـوون وە چاکیو خراپـی ماڵەکەیان بۆ یەکتری باس کردو خستیانە پێش چاو ئەوا خوای گەورە بەرەکـەت دەخاتـە نـاو کـڕینو فرۆشتنەکەیانەوە, وە ئەگـەر عەیبـەکانیان شـاردەوە، وە درۆیـان کـرد لـە کـاتی کـڕینو فرۆشـتنەکەدا ئـەوا خـوای گـەورە بەرەکـەتی ئـەو کارەیـان لەسـەر هەڵدەگرێتەوە.

وە پێغەمبـەری خـوا ﷺ دەفـەرموێت: (هەرکەسـێك فێـڵ بکـات لـە ئێمـە نییـە) وە لـە صـەحیحی موسـلیمدا هـاتووە لـە ئـەبو هورەیرەوە رضي الله عنه دەفەرموێت:

(١) (أخرجه مسلم في صحيحه، وانظر: مشكاة المصابيح: ٤٩٦٦).

(٢) (صحيح الترغيب والترهيب: ٧٥١).

(٣) (صحيح الجامع الصغير: ٢٨٩٦).

أن رسول الله ﷺ مر على صبرة من طعام فأدخل يده فيها فنالت أصابعه بللا فقال: يا صاحب الطعام ما هذا؟ قال: أصابته السماء يا رسول الله، قال: أفلا جعلته فوق الطعام حتى يراه الناس؟ ثم قال: من غش فليس منا)(٤) .

واتە: پێغەمبەری خوا ﷺ بەلای خواردنێکدا تێپەڕی کە دانرابوو لەناو شتێکدا ئەویش دەستی خستە ناو خواردنەکەوە لەو کاتەدا دەستەکانی تەڕاییەکی پێگەیشت وە فەرمووی: (ئەمە چییە ئەی خاوەنی خواردن)؟ ئەویش وتی: ئەوە ئاوی باران لێیداوە ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ ئەویش فەرمووی: (ئایا نایخەیتە بەشی سەرەوەی خواردنەکە هەتا خەڵکی بیبینیێ؟ هەرکەسێك فێڵ بکات لەئێمە نییە).

ئەم فەرموودە ڕاستانەو ئەوەش کە لەو ڕوانگەیەوە هاتووە هەر هەمووی بەڵگەیە لەسەر پێویستی دڵسۆزی و ڕوونکردنەوە لە کڕینو فرۆشتندا، وە بەڵگەیە لەسەر حەرامێتی درۆکردنو ساختە کردنو خیانەت لەو شتانەدا هەروەك چۆن بەڵگەیە لەسەر ئەوەی کە ڕاستگۆییو دڵسۆزی هۆکاری بەرەکەتە لە مامەڵەدا, وە درۆو ساختەکردن هۆکاری نەمانیەتی, وە لە ئەمانەتو ڕاستگۆیی ئەوەیە کە ئەو عەیبانەی کە نادیارە ڕوونی بکەیتەوە بۆ کەسی کڕیار یان کەسی کرێچی وە دەرخستنی نرخی ڕاستی ئەو شتومەکە لە کاتێکدا کە لێی دەپرسرێت . وە ئەوە غەشو فریودانە کە زیادە بخرێتە سەر ئەو شتەی کە سەرپشك کراوی تێیدا یان زیادە بخەیتە سەر نرخی ئەو شتە بۆ ئەوەی کڕیار یان ئەوەی بە کرێ دەیبات ئەو پارە زیادەیە بدات یان نزیکی ئەو بڕە بدات، وە لە هەردوو صەحیحەکەدا هاتووە لە ئەبو هورەیرەوە رضي الله عنه دەفەرمووێت: پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی: (ثلاثة لا يكلمهم الله يوم القيامة ولا ينظر إليهم ولا يزكيهم ولهم عذاب أليم: رجل على فضل ماء بالفلاة يمنعه من ابن السبيل، ورجل بايع رجلا بسلعة بعد العصر فحلف له بالله لأخذها بكذا وكذا فصدقه وهو على غير ذلك، ورجل بايع إماما لا يبايعه إلا لدنيا فإن أعطاه منها وفى وإن لم يعطه لم يف)(٥).

واتە: سێ کەس خوای گەورە قسەیان لەگەڵ ناکات وە تەماشایان ناکات لە ڕۆژی دواییدا وە پاکیشیان ناکاتەوە لە تاوان وە سزایەکی سەختیشیان بۆهەیە, پیاوێك لە شوێنێکی چۆڵەوانیدا لەسەر ئاوێکە کە لێی زیادە کەچی ڕێگری دەکات لەو ڕێبوارانەی کە بەلایدا تێدەپەڕن وە ناهێڵێت لەو ئاوە بەکار بهێنن, وە پیاوێك شتومەکێك بە پیاوێك دەفرۆشێت لەدوای عەسر وە سوێندی بۆ دەخوات بە خوا کە ئەوەندەو ئەوەندەی پێداوە ئەویش باوەڕی پێدەکات لە کاتێکدا ئەو درۆ دەکات, وە پیاوێك بەیعەت دەدات بە پێشەوایەك تەنها لەبەر خاتری دونیا ئەگەر ماڵی دونیای پێببەخشێ ئەوا وەفا بە بەیعەتەکەی دەکات وە ئەگەر پێی نەبەخشێ ئەوا وەفا بە بەیعەتەکەی ناکات.

کەواتە پێویستە لەسەر هەموو موسڵمانان کە لەخوا بترسن لە هەموو مامەڵەکانیاندا وە خۆیان بەدور بگرن لە هۆکارەکانی تووڕە بوونی خواو سزای سەختی کە بەڵێنی داوە بۆ ئەوانەی کە ساختەو فێڵو خیانەتو درۆ دەکەن, هەروەك چۆن پێویستە لەسەر هەمووومان کە ئامۆژگاری یەکتری بکەین بە ڕاستگۆییو دڵسۆزیو تەقوای خوا لە هەموو کاروبارەکاندا . لەبەر ئەوی ئەوە

---

(٤) (رواه مسلم وابن ماجة والترمذي، وانظر: صحيح سنن الترمذي: ١٣١٥).

(٥) (صحيح الجامع الصغير: ٣٠٦٨).

خۆشبەختی دونیاو دوا ڕۆژی تێدایەو دەبێتە هۆی سافی دڵەکانو چاکسازی کۆمەڵگا, وە هەروەها دەبێتە هۆی خستنەوەی بەرەکەت لە مامەڵەدا وە ڕزگار بوون لە خواردنی حەرامو ستەمی موسڵمان لە براکەی .

وە پێغەمبەری خوا ﷺ دەفەرموویێت: (المؤمن للمؤمن كالبنيان يشد بعضه بعضا ثم شبك بين أصابعه)(٦).

واتە: باوەڕدار بۆ باوەڕدار وەکو دیوارێك وایە هەندێکیان هەندێکیان تۆکمەو توندو تۆڵ دەکەن وە پەنجەکانی کرد بەناو یەکدا .

وە فەرموویەتی:

(مثل المؤمنين في توادهم وتراحمهم وتعاطفهم مثل الجسد إذا اشتكى منه عضو تداعى له سائر الجسد بالسهر والحمى)(٧) .

واتە: وێنەی موسڵمانان لە خۆشەویستیو بەسۆزیو میهرەبانیدا لەگەڵ یەکتری وەکو وێنەی لاشەیەك وایە کە ئەگەر ئەندامێك لە ئەندامەکانی ئەو لاشەیە توشی ئازار بوو هەموو لاشەکە توشی شەونخونیو تا دەبێت.

وە داواکارم لە خوای گەورە کە کاروباری موسڵمانان چاك بکات, وە دڵەکانیان کۆ بکاتەوە لەسەر تەقوا, وە سەرپەرشتیارەکانیان چاك بکات, وە ڕاستگۆیی بە هەموویان ببەخشێ, وە دڵسۆزیان بکات لەهەموو کاروبارەکانیاندا وە هاریکاری یەکتری بکەن لەسەر خێرو چاکە, وە هەر ئەو خوایە بەخشندەیە .

وصلى الله على نبينا محمد وعلى آله و صحبه وسلم .

مجموع فتاوى و مقالات متنوعة: (١٠٣\٤ , ١٠٤) .

==================================

ماڵپەڕی بەهەشت

www.ba8.org

لە دوعای خێر بێ بەشمان مەکەن

---

(٦) (مشكاة المصابيح: ٤٩٥٥).

(٧) (سلسلة الأحاديث الصحيحة: ١٠٨٣).